

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
проректор з науково-педагогічної роботи
/ Рогач О.Я./
« 19 » червня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Євроінтеграційні процеси у країнах Центральної Європи

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	052 Політологія
Освітня програма	Політологія
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

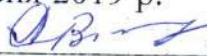
Ужгород 2019

Робоча програма навчальної дисципліни «Євроінтеграційні процеси у країнах Центральної Європи» для здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні: доктор філософії/Doctor Philosophy (Ph.D) галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 052 Політологія освітньої програми Політологія/Political Science.

Розробниця:

Лендшел М.О., доцент, доктор політичних наук, професор кафедри політології і державного управління

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри політології і державного управління
протокол № 12 від «25» червня 2019 р.

В.о. завідувача кафедри Вегеш М.М.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**
протокол № 7 від «20» червня 2019 р.

Голова науково-методичної комісії Стряпко І.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для очної форми навчання: 9 аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача – 6	1	1
	Лекції:	
	15	4
	Практичні (семінарські):	
	15	4
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	60	82

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Євроінтеграційні процеси у країнах Центральної Європи» є вивчення спільних та особливих характеристик процесу та результатів інтеграції центральноєвропейських суспільств до європейського політичного та соціально-економічного простору.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальних компетентностей:

- **ЗК-1.** Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
- **ЗК-2.** Здатність фахово спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово у процесі наукової комунікації та досліджень.
- **ЗК-3.** Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- **ЗК-4.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- **ЗК-5.** Здатність бути критичним і самокритичним.
- **ЗК-6.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- **ЗК-7.** Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
- **ЗК-8.** Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- **ЗК-9.** Здатність працювати в міжнародному контексті.
- **ЗК-11.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

2) фахових компетентностей:

- **ФК-1.** Комплексне розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.
- **ФК-2.** Поглиблене знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології та володіння категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.
- **ФК-3.** Комплексне розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
- **ФК-4.** Комплексне застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.
- **ФК-5.** Комплексне розуміння особливостей реалізації влади у різних політичних системах та застосування широкого спектру політологічних теорій, концептів і методів для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.
- **ФК-7.** Здатність фахово викладати політологічні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.

Окрім того, вивчення вказаної вибіркової навчальної дисципліни дозволить здобувачам третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з'ясувати сутність, змістовних співпадінь та відмінностей між класичними та сучасними теоріями, що пояснюють сутність європейської інтеграції, визначати основні передумови, етапи та процедур приєднання країн Центральної Європи до європейських співтовариств, систематизувати основні правові норми, які визначають і впливають на процес приєднання до ЄС нових держав-членів, оцінювати перспективи подальшого розвитку європейських співтовариств.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Євроінтеграційні процеси у країнах Центральної Європи», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Опанувати універсальними навичками дослідника, зокрема застосування сучасних інформаційних технологій, розробки, організації та управління науковими проектами та/або науковими дослідженнями, презентації їх результатів у професійному середовищі через сучасні форми наукової комунікації (академічні наукові публікації, семінари, конференції), в засобах масової інформації та в публічній сфері у національному та міжнародному контексті.	ПРН-1.
Використовувати державну та іноземну мову як усно, так і письмово на рівні, достатньому для ефективної професійної комунікації, розуміння іншомовних наукових текстів та підготовки фахових публікацій в Україні і провідних наукових виданнях світу.	ПРН-2.
Комплексне розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.	ПРН-4.
Знати на поглибленому рівні нормативну та позитивну політичну теорію, політичний аналіз, порівняльну та прикладну політологію та володіти категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.	ПРН-5.
Комплексно розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.	ПРН-6.
Комплексно застосовувати широкий спектр політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.	ПРН-7.
Комплексно розуміти особливості реалізації влади у різних політичних системах та використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.	ПРН-8.
Фахово викладати політологічні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.	ПРН-10.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Євроінтеграційні процеси у країнах Центральної Європи»:

№	Очікувані результати навчання з дисципліни
1.	з'ясувати сутність, змістовних співпадінь та відмінностей між класичними та сучасними теоріями, що пояснюють сутність європейської інтеграції
2.	застосовувати методологію дослідження для аналізу регіональних суспільно-політичних процесів, а також застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань на семінарських заняттях і у подальшій професійній діяльності.
3.	аналізувати вплив інституційної кризи ЄС початку ХХІ століття на процес розширення європейської спільноти
4.	порівнювати позиції різних держав-членів ЄС щодо оцінки позитивних і негативних факторів розширення спільноти у регіоні Центральної та Східної Європи, факторів, які її визначають
5.	систематизувати основні правові норми, які визначають і впливають на процес приєднання до ЄС нових держав-членів
6.	оцінювати перспективи подальшого розвитку європейських співтовариств.

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- екзамен;
- контрольна робота у письмовій формі;
- аналітичне есе;
- презентація результатів виконаної індивідуальної роботи здобувача.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступ на семінарських заняттях, написання аналітичного есе,

Форма модульного контролю: контрольна робота у письмовій формі.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання	Години
Тема 1	8
Тема 2	8
Тема 3	8
Тема 4	8
Тема 5	8
Тема 6	10
Самостійна робота	50
Разом	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	30
Есе	1	20
Модульна контрольна робота	1	50
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Модульна контрольна робота складається з трьох запитань описово-аналітичного характеру.

Перше запитання покликане оцінити знання з тематичної проблематики відповідного модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на семінарських заняттях. Залежно від обсягу, послідовності викладу і орієнтуванні у

тематичному матеріалі, перше запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 10 балів.

Друге запитання має на меті оцінити розуміння основних тенденцій єврорегіональних процесів у різних країнах Центральної Європи, регіоні загалом. Залежно від послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, друге запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 15 балів.

Третє питання модульної контрольної роботи має творчо-аналітичний характер. Залежно від обґрунтованості аргументів і суб'єктивних висновків здобувача з визначеної проблематики, третє запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 25 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю.

Відповідно до «*Положення про порядок та методу проведення семестрових (курсних) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті*» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вмiє порiвнювати, узагальнювати, систематизувати iнформацiю пiд керiвництвом викладача, в цiлому самостiйно застосовувати на практицi, контролювати власну дiяльнiсть;
- опанував навчально-програмовий матерiал, успiшно виконав завдання, передбаченi програмою, засвоїв основну лiтературу, яка рекомендована програмою;

оцiнку «задовiльно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матерiал в обсязi, необхідному для подальшого навчання i використання його у майбутнiй професiї;
- виконує завдання непогано, але зi значною кiлькiстю помилок;
- ознайомлений з основною лiтературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамени помилки при виконаннi завдань, але пiд керiвництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцiнку «задовiльно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володiє основним навчально-програмовим матерiалом в обсязi, необхідному для подальшого навчання i використання його у майбутнiй професiї, а виконання завдань задовольняє мiнiмальнi критерiї. Знання мають репродуктивний характер.

оцiнка «незадовiльно» (35-59 балiв, FX) – виставляється здобувачу, який:

виявив суттєвi прогалини в знаннях основного програмового матерiалу, допустив принципiвi помилки у виконаннi передбачених програмою завдань.

оцiнка «незадовiльно» (35 балiв, F) – виставляється здобувачу заочної форми навчання, який:

- володiє навчальним матерiалом тiльки на рiвнi елементарного розпiзнавання i вiдтворення окремих фактiв або не володiє зовсiм;
- допускає грубi помилки при виконаннi завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання i не готовий до професiйної дiяльностi пiсля закінчення унiверситету без повторного вивчення даної дисциплiни.

Таблиця вiдповiдностi оцiнок за рiзними шкалами

Оцiнка за 100-бальною шкалою	Оцiнка ЄКТС	Оцiнка за нацiональною шкалою	
		диференцiйована	недиференцiйована
90 – 100	A	вiдмiнно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовiльно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовiльно з можливiстю повторного складання	незараховано з можливiстю повторного складання
0-34	F	незадовiльно з обов'язковим повторним вивченням дисциплiни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисциплiни

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Теорії європейської інтеграції

Поняття «федерації» як форма децентралізованого державного устрою, за якої ознаки державного утворення притаманні як державі в цілому, так і її складовим частинам (штати, провінції, кантони, землі, республіки і т. д.), що вважаються суб'єктами федерації, а вищі органи як держави в цілому, так і суб'єктів федерації мають широку сферу власної виключної компетенції.

Федералізм як принцип політичного і національно-територіального устрою держави, її політико-правова ідеологія. Підвиди федералізму.

Формування інтегративного та політичного федералізму у 1920-1930-х роках. Інтегративний федералізм про державу як основну причину гальмування економічного прогресу суспільства: А. Дандрьо, Е. Муньї, А. Марк, Д. де Ружмон. Політичний федералізм про створення федерації, яка б забезпечила їхнє примирення та відродження після катастрофи, до якої призвів націоналізм. Р. Арон, Р. Куденхове-Калергі.

Федералістські ідеї про європейську інтеграцію. Федералістський рух. Створення європейського федералістського руху. А. Спінеллі, Е. Россі. Маніфест з Ветонене. Формування ідеї Бенілюксу, «Сполучених Штатів Європи». Створення Ради Європи. Новий федералізм про реформування ЄС кінця ХХ – початку ХХІ століття.

Зміст функціоналістського підходу до інтеграції Європи. Д. Мітрані про функції міжнародного співтовариства, мирного раціонального прогресу у міжнародних відносинах. Первинність економічної складової в інтеграції. Основні нововведення неофункціоналізму. Е. Гаас. Концепції «переливання» та екстерналізму як розвиток неофункціоналізму.

Концепції Європи «різних швидкостей» та «a la carte». Європа «концентричних кіл» (Ж. Делор, Е. Балладюр). Міжурядовий підхід у поясненні інтеграційних процесів.

ТЕМА 2. Передумови та опис процедури розширення Європейського Союзу на Схід

Передумови розширення Європейського Союзу на Схід. Передумови «східного розширення». Поглиблення інтеграційних процесів у «старій» Європі. Розпад соціалістичного табору і демократизація регіону Центральної і Східної Європи (ЦСЕ). Проблема забезпечення безпеки і стабільності в ЦСЕ. Роль Вишеградської групи і Центральноєвропейської ініціативи (ЦЕІ). Зміст «Агенди – 2000».

Причини розширення у регіоні Середземномор'я (Мальта, Кіпр). Турецьке питання.

Труднощі приєднання до ЄС країн Центрально-Східної Європи. Спад економічного зростання у результаті ринкової трансформації економіки і

структурна відсталість економіки. Недосконалість системи публічного управління. Одночасність “поглиблення” і “розширення” інтеграції.

Процедура вступу до ЄС. Формування політики ЄС щодо країн ЦСЄ на початку 90-х років ХХ століття. Угоди про асоціацію. Процедура вступу: консультативний етап; оцінюючий етап; переговорний етап; ратифікаційний етап; імплементаційний етап. Зміст угод про торгівлю і співробітництво (початок 90-х років ХХ століття). Мета програми PHARE. Сутність Угод про асоціацію.

Формування Копенгагенських критеріїв членства в ЄС. Причини формування критеріїв членства в ЄС. Політичні критерії. Економічні критерії. “Членські” критерії. Методологія оцінки досягнення політичних критеріїв членства.

Реалізація основних етапів процедури вступу до Євросоюзу країнами Центральної і Східної Європи. Формування нової стратегії розширення під час самітів ЄС у Гельсінкі та Ніцці. Аналіз послідовності подачі офіційних заявок на вступ в ЄС країнами ЦСЄ. Підготовка “Білих книг”. Прийняття Програми про вступне партнерство. Рішення Гельсінкського саміту про різну «швидкість» інтеграції окремих країн ЦСЄ. Проведення переговорних конференцій. Підготовка, підписання і ратифікація угод про вступ. Проблеми інтеграції Болгарії та Румунії.

ТЕМА 3. Інституційна криза середини 2000-х років та дискусія з приводу майбутнього ЄС

Причини та процес обговорення проекту Конституції Європейського Союзу. Рішення Лакенського саміту про створення Європейського Конвенту (2001 р.). План політичної реформи Конвенту під головуванням В. Жискара Д’естена. Обговорення проекту Конституції під час Салонікського саміту 2003 року: дискусія з приводу збереження національного суверенітету.

Основні положення проекту Конституції Європи. Міжурядова конференція в Римі 15 жовтня 2003 року. Опонування проекту з боку Польщі та Іспанії, подальше врахування їх позицій у проекті. Підписання Конституційного Договору у Римі (29 червня 2003 року). Негативний результат референдумів у Франції та Нідерландах і призупинення конституційного процесу.

Прийняття Лісабонського договору (13 грудня 2007 року) як механізм врегулювання інституційної кризи в ЄС. Набуття чинності договором 1 грудня 2009 року. Основні нововведення: запровадження посади Президента ЄС та Вищого представника із закордонної політики і спільної безпеки; голосування кваліфікованою більшістю; посилення ролі національних парламентів; набуття чинності Хартією основних прав та інші.

Вплив інституційних реформ на процес розширення ЄС: підвищення рівня «жорсткості» критеріїв вступу для країн-претендентів; запровадження Статті 7 у Договір про заснування ЄС; підвищення ролі Ради ЄС у веденні переговорів із третіми країнами.

ТЕМА 4. Позиції держав-членів ЄС щодо будівництва відносин з країнами Східної Європи

Зниження рівня суспільного консенсусу щодо подальшого розширення у багатьох країнах ЄС всередині 2010-х рр. Інші перешкоди щодо розширення ЄС на Схід: міграція та перенесення виробництва; зростання міграції перенесення виробництва; зростання державних витрат; ймовірне зниження стратегічної дієздатності; уповільнення процесу прийняття рішень. Потреба пошуку компромісу між «поглинальною» та «інтеграційною» спроможністю.

Посилення середземноморського виміру Європейської політики сусідства (Франція, Італія, Іспанія, Португалія, Греція, Словенія, Кіпр, Мальта). Ймовірна негативна позиція Франції щодо розширення ЄС на Схід, фактор зв'язків з Росією.

Реалістична позиція Німеччини. Роль Німеччини щодо ініціювання Східного Партнерства як інструменту економічного співробітництва з регіоном. Фактор зв'язків з Росією.

Прихильність до ідеї розширення європейського простору Великої Британії на противагу створенню потужних наднаціональних структур у Брюсселі і зміцненню впливу континентальних Франції і Німеччини. Інтерес щодо нарощування британської економічної присутності у Східній Європі.

Позиція центральноєвропейських країн щодо приєднання держав Східної Європи до ЄС: фактор економічних, без пекових інтересів, міжлюдських контактів. Сценарій «патронажу» над Східною Європою. Використання форумів Вишеградської групи для просування інтересів сусідніх держав. Лідерство Польщі на східноєвропейському напрямку. Інтереси Словаччини та Угорщини.

ТЕМА 5. Аналіз переговорного процесу та правової основи взаємодії країн Східної Європи та ЄС

Передумови та сутність політики сусідства ЄС. Причини формування нової політики ЄС щодо межуючих країн. Послання “Ширша Європа” Європейської Комісії (11 березня 2003 року): сутність та складові політики сусідства (стратегія; інструмент сусідства; основні напрямки співробітництва з країнами-сусідами). Послання Європейської Комісії “Прокладаючи дорогу інструменту добросусідства” (1 липня 2003 року): механізми та напрями розвитку транскордонного співробітництва між територіями ЄС та межуючих країн. Призначення двосторонніх Планів дій.

Диференціація держав в рамках політики сусідства. Створення Середземноморського Союзу та Східного Партнерства. Цілі країн Східної Європи в рамках участі у програмі «Східне Партнерство». Стратегія ЄС щодо Російської Федерації.

Сучасний стан відносин ЄС-Україна у контексті політики сусідства та Східного партнерства. Проблема різного розуміння терміну “інтеграція” європейськими та українськими урядовцями. Еволюція сприйняття в Україні політики сусідства ЄС. Політичні заяви ЄС з приводу подій осені 2004 року. Передумови підписання та зміст Плану дій «Україна – ЄС» (21 лютого 2005 року). Реалізація Плану дій (2005-2009 рр.). Надання Україні статусу країни з ринковою

економікою. Участь України у спільній європейській політиці безпеки та оборони. Розвиток торгово-економічного, транскордонного, гуманітарного співробітництва. Реформування програми TACIS.

Порядок денний Асоціації Україна – ЄС (з 24 листопада 2009 року). Ініціатива Східного партнерства та Україна. Хід переговорів про підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Технічні та політичні аспекти процесу парафування та підписання угоди (2012 рік).

ТЕМА 6. Наслідки розширення ЄС у ХХІ ст. і подальші перспективи інтеграції

Плани ЄС щодо інтеграції країн Південно-Західних Балкан. Підписання угоди про вступ з Хорватією.

Східна Європа у зовнішньополітичних планах європейських країн. Відсутність консенсусу щодо довгострокових перспектив відносин з цим регіоном.

Залежність процесу розширення ЄС від внутрішніх інституційних перетворень. Наслідки економічної та фінансової кризи 2008 р. для перспектив розширення європейського єдиного простору. Вплив процесу формування спільної зовнішньої та безпекової політики на майбутні географічні межі об'єднаної Європи. Роль політичних та психологічних чинників: зростання популярності націоналістичних та популістських партій та рухів; євро скептицизм.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: очна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Теорії європейської інтеграції		2	2			7
Тема 2. Передумови та опис процедури розширення Європейського Союзу на Схід		4	2			8
Тема 3 Інституційна криза середини 2000-х років та дискусія з приводу майбутнього ЄС		4	4			10
Тема 4. Позиції держав-членів ЄС щодо будівництва відносин з країнами Східної Європи		3	2		20	
Тема 5. Аналіз переговорного процесу та правової основи взаємодії країн Східної Європи та ЄС		2	3			7
Тема 6. Наслідки розширення ЄС у XXI ст. і подальші перспективи інтеграції						8
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за модуль	90	15	15			60
Разом за семестр	90	15	15			60

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Теорії європейської інтеграції		2				4
Тема 2. Передумови та опис процедури розширення Європейського Союзу на Схід		2				6
Тема 3 Інституційна криза середини 2000-х років та дискусія з приводу майбутнього ЄС			2			6

Тема 4. Позиції держав-членів ЄС щодо будівництва відносин з країнами Східної Європи						30
Тема 5. Аналіз переговорного процесу та правової основи взаємодії країн Східної Європи та ЄС						30
Тема 6. Наслідки розширення ЄС у XXI ст. і подальші перспективи інтеграції			2			6
Разом за модуль	90	4	4			82
Разом за семестр	90	4	4			82

5.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна	заочна
1	Теорії європейської інтеграції	2	
2	Передумови та опис процедури розширення Європейського Союзу на Схід	2	
3	Інституційна криза середини 2000-х років та дискусія з приводу майбутнього ЄС	4	2
4	Позиції держав-членів ЄС щодо будівництва відносин з країнами Східної Європи	2	
5	Аналіз переговорного процесу та правової основи взаємодії країн Східної Європи та ЄС	3	
6	Наслідки розширення ЄС у XXI ст. і подальші перспективи інтеграції	2	2
Разом		15	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна	заочна
1	Теорії європейської інтеграції	7	4
2	Передумови та опис процедури розширення Європейського Союзу на Схід	8	6
3	Інституційна криза середини 2000-х років та дискусія з приводу майбутнього ЄС	10	6
4	Позиції держав-членів ЄС щодо будівництва відносин з країнами Східної Європи	20	30
5	Аналіз переговорного процесу та правової основи взаємодії країн Східної Європи та ЄС	7	30
6	Наслідки розширення ЄС у XXI ст. і подальші перспективи інтеграції	8	6
Разом		60	82

5.5. Індивідуальне завдання

Індивідуальна завдання здобувача з навчальної дисципліни «Євроінтеграційні процеси у країнах Центральної Європи» передбачає підготовку здобувачами презентацій на одну із запропонованих тем

Теми для презентацій:

1. Специфіка євроінтеграційних процесів у Польській Республіці до і після 2004 року.
2. Специфіка євроінтеграційних процесів у Чеській Республіці до і після 2004 року.
3. Специфіка євроінтеграційних процесів у Словацькій Республіці до і після 2004 р.
4. Специфіка євроінтеграційних процесів в Угорщині до і після 2004 р.
5. Специфіка євроінтеграційних процесів у Литовській Республіці до і після 2004 р.
6. Специфіка євроінтеграційних процесів у Латвійській Республіці до і після 2004 р.
7. Специфіка євроінтеграційних процесів у Польській Республіці до і після 2004р.
8. Специфіка євроінтеграційних процесів в Естонській Республіці до і після 2004 р.
9. Специфіка євроінтеграційних процесів в Словенії до і після 2007 р.
10. Специфіка євроінтеграційних процесів в Румунії до і після 2007 р.
11. Специфіка євроінтеграційних процесів в Болгарії до і після 2007 р.
12. Специфіка євроінтеграційних процесів в Хорватії до і після 2013 р.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Методичне забезпечення:

1. Артёмов І.В.. Євро регіональне співробітництво України: проблеми і перспективи / І.В. Артёмов, Н.О. Діус. Ужгород: ПП «Шарк», 2014. 368 с.
2. Європейський Союз: Словник-довідник / За ред. М. Марченка. К.: К.І.С., 2005. 142 с. (Інтернет-адреса: <http://www.libr.dp.ua/misc/el/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%84%D0%A1.pdf>).
3. Лендъел М.О. Розширення та політика сусідства Європейського Союзу: навч.-метод. посіб. та матеріали до курсу / М.О.Лендъел. Ужгород: Видавництво «Мистецька Лінія», 2008. 284 с.
4. Мудрий Я. Словник-довідник термінів з європейської інтеграції / За заг.ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, Л. Прокопенка, О. Рудіка, В. Стрельцова. К.: «Міленіум», 2009. 588 с.

Базові джерела:

1. Айзінг Р. Європеїзація та інтеграція. Концепти дослідження ЄС // Європейська інтеграція / Р. Айзінг; уклад.: М.Яхтенфукс, Б.Колер-Кох; пер. з нім. М.Яковлєва. Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2007. С.255-274.
2. Арах М. Европейский Союз: видение политического объединения : пер. с слов. / М. Арах. М. : Экономика, 1998. 466 с.
3. Гоці С. Урядування в об'єднаній Європі / С. Гоці ; пер. з італ. К.Тищенко. К.: К.І.С., 2003. 285 с.
4. Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції / Д. Дайнен; Пер. з англ. К. : К.І.С., 2006. 693 с.
5. Європейський Союз: інституційно-правові основи та функціонування : навч.-метод. посіб. / І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, М. Є. Чулаєвська та ін. ; за заг. ред. І. А. Грицяка. К. : НАДУ, 2009. 186 с.
6. Європейська інтеграція / Уклад.: М. Яхтенфукс; Б. Колер-Кох. К.: Вид. дім «Києво-Могилян. Акад.», 2007. 394 с.
7. Європейський Союз: інституційно-правові основи та функціонування : навч.-метод. посіб. / І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, М. Є. Чулаєвська та ін. ; за заг. ред. І. А. Грицяка. К. : НАДУ, 2009. 188 с.
8. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції / І.Ю.Матющенко, С.В. Беренда, В.В. Резніков. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 496 с.
9. Кіш Є.Б. Центральна Європа в сучасній системі євро регіональної інтеграції: монографія; Нац. акад. наук України, Ін-т світової економіки і міжнародних відносин / Є.Б. Кіш. Ужгород : Ліра, 2008. 440 с.
10. Копійка В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навчальний посібник / В. Копійка, Т. Шнкаренко / за ред. Л.В.Губерського. Рек. МОН 2-ге вид., випр. і доп. К. : Знання, 2012. 759 с.

11. Регіональна політика Європейського Союзу: підручник / ред. В. Чужикова. К.:КНЕУ, 2016. 486 с.
12. Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з Центральноєвропейськими сусідами. Інститут регіональних та євроінтеграційних досліджень “Єврореґіон Україна”. К., 2004. 369 с.
13. Як працює Європейський Союз: Довідник інституцій ЄС. К: ТОВ “Легко інк”, 2004. 52 с.

Допоміжні джерела:

1. Борко Ю.А. От европейской идеи – к единой Европе / Ю.А. Борко. М.: Изд. Дом “Деловая литература”, 2003. 464 с.
2. Грицяк І. Європейське управління: теоретико-методологічні засади: монографія / І. Грицяк. К.: "К.І.С.", 2006. 398 с.
3. Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції / Д. Дайнен; Пер. з англ. К. : К.І.С., 2006. 693 с.
4. Европеизация и разрешение конфликтов: конкретные исследования европейской периферии /Б. Коппитерс, М. Эммерсон, М.Хейссен и др.; пер. с англ. М.: Изд-во «Весь Мир», 2005. 312 с.
5. Крушинський В.Ю. Європейський Союз: історія і сучасність: конспект лекцій / Ю. Крушинський. Київ: Інститут міжнародних відносин, 2000. 178 с/
6. Міжнародно-правові аспекти співробітництва Європейського Союзу з третіми країнами /Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2002. 200 с.
7. Політика європейської інтеграції : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Г. Воронкова та ін. ; Ред. В. Г. Воронкова ; МОН України. К. : Професіонал, 2007. 512 с.
8. Посельський В. Європейський Союз Інституційні основи європейської інтеграції / В. Посельський. Київ: “Смолоскип”, 2002. 168 с.
9. Світова та європейська інтеграція: Навчальний посібник / За заг. ред. Я.Й. Малика. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2005. 540 с.
- 10.Словник-довідник Європейського Союзу /Ред. Ю. Марченко. К.: К.І.С., 2001. 152 с.
- 11.Тодоров І. Україна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти : Монографія / І. Тодоров. Донецьк : ДонНУ, 2006. 268 с.
- 12.Як працює Європейський Союз: Довідник інституцій ЄС. К.: ТОВ “Легко інк”, 2004.52 с.
- 13.Avery G.The Enlargement of the European Union / G. Avery, F. Cameron. Sheffield: Sheffield Academic Press, 1998.
- 14.Baun M.J. A Wider Europe: the Process and Politics of European Union Enlargement / M.J. Baun. Boston: Rowman & Littlefield Publishers Inc., 2000.
- 15.European Union Enlargement. A Historic Opportunity. Brussels: European Commission, 1999.
- 16.Holland M. European Community Integration / M. Holland. London: Pinter, 1993.

17. Mayhew A. Recreation Europe. The European Union's Policy towards Central and Eastern Europe / A. Mayhew. Cambridge: Cambridge University Press, 1988.
18. Pinder J. The Building of the European Union / J. Pinder. Oxford: Oxford University Press, 1998.
19. Preston C. Enlargement and Integration in the European Union. London & New York: Rutledge, 1997.
20. The Expanding European Union; J. Redmond, G. Rosenthal (eds.). London: Harvester, 1994.
21. Roadway into the Future – Roadway to Europe. – Kyiv, Center for European and International Studies, 2003. –
22. 2004 European Union Accession: Implications for Ukraine's Relations with its Central European Neighbours / East-West Institute and Institute for Regional and Euro-Integration Studies "EuroRegio Ukraine". Kyiv: "K.I.S", 2004. 332 p.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет:

1. Довідник з європейської інтеграції <http://eu-directory.ea-ua.info/>
2. Представництво Європейського Союзу в Україні: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm.
3. Європейський Союз. Консолідовані Договори [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// eeas.europa.eu/.../06_consult_uk.pdf](http://eeas.europa.eu/.../06_consult_uk.pdf)
4. Представництво України при Європейському Союзі: <http://www.ukraine-eu.be/>
5. Eurostat: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>
6. General Report on the Activities of the European Union: <http://europa.eu/generalreport/7ю>
7. Official journal of the European Communities: <http://eurlex.europa.eu/JOIndex.do>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами(Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)